METODICKÝ MATERIÁL

určený pre ZŠ / SŠ / VŠ

TITUS ZEMAN

„Aj keby som stratil môj život, nebolo by to márne, ak by sa aspoň jeden z tých, ktorým som pomohol, stal kňazom namiesto mňa." [1]

CIEĽ PRÍPRAVY

– otvoriť medzi mladými témy obetovania sa, nasadenia pre hodnoty a otázku povolania (v širšom slova zmysle, aj so špecifickým dôrazom na zasvätený život)
– oboznámenie sa so životom Titusa Zemana v kontexte jeho doby a rôznych situácií, ktoré sa nám stávajú dobre známymi (násilie, vojny, nespravodlivosť, dezinformácie, migrácia, stret hodnôt)
– na osobnej úrovni dilemy – prežívanie slobody, robenie rozhodnutí, obeta v rôznych podobách (pohodlie, čas...)

ČASOVÝ RÁMEC

MAREC	APRÍL	MÁJ	JÚN	SEPTEMBER
oficiálne vyhlásenie Sv. Otca		stretnutie mládeže cez víkend blahorečenia pravdepodobne na jeseň 2017		

[1] Don Titus Zeman, porov. Summarium Documentorum, Doc. 28

NÁPLŇ

Metodický materiál bude distribuovaný v 5 etapách. Bude spracovaný tak, aby sa dal využiť na stretkách, hodinách náboženstva, prípadne v rodine. Tvoríme ho v troch verziách podľa veku – pre 2. stupeň základných škôl, stredné školy a vysokoškolákov, resp. mladých dospelých.

Podľa dynamiky adresátov materiál prepája udalosti zo života Titusa Zemana, dnešnej doby a evanjelia, s návrhom príslušných aktivít a symbolov.

	ŽIVOT DONA TITUSA	ZŠ ETAPOVÁ HRA: „ZA TO ZAPLATÍŠ"	SŠ SYMBOL: DVERE A KĽÚČE K NIM	VŠ SYMBOL: APLIKÁCIA ŽIVOT
MAREC	Doba a orientácia v nej	Realita nepustí	Zatvorení v dobe	Totalita včera a dnes
APRÍL	Povolanie	Ideš do toho?	V bludisku s nadhľadom	Po-Volanie
MÁJ	Salezián a kňaz	„Budem navždy tvojim synom"	Kto stojí za tebou?	Pri žene
JÚN	Mučeníctvo	Pyramída hrdinstva	Na hranici	Prehra – výhra
SEPTEMBER	Oslávenie	Kto zvíťazil?	Koniec alebo začiatok?	Biznis a život

TEÓRIA „UVARENEJ ŽABY"

Pri tvorbe stretiek sme sa opierali o teóriu „uvarenej žaby".

Návod na uvarenie žaby:
Dáme ju do hrnca so studenou vodou a potom ju pomaly zohrievame.

Prečo? To je veľmi jednoduché. Keď žabu hodíme do horúcej vody, bude robiť všetko možné, aby z hrnca vyskočila. Keď budeme vodu ohrievať pomaly, žaba sa bude prispôsobovať teplote a až bude voda príliš horúca, potom už nebude mať silu vyskočiť z hrnca.

AKO TO SÚVISÍ SO SÚČASNOU DOBOU?

My sme ako tá žaba a hrniec zas predstavuje život vo všetkých oblastiach. Oheň pod hrncom je negatívny vplyv dnešnej doby na nás. Ponúka nám postupne šťastie, slobodu, zážitky a tak si nás pretvára na svoj obraz. V konečnom dôsledku nás vedie k hriechu. Postupne nás „zohrieva" a my si užívame príjemnejšie a príjemnejšie „teploty".

Deje sa to dlho a pomaly takým spôsobom, že keď si to všimneme, je už neskoro. Už nemáme silu s tým niečo robiť. Už nemáme silu vyliezť z tohto „hrnca" a zanedlho voda zovrie. V tej chvíli len málokto dokáže nájsť silu vyliezť z tejto „horúcej šlamastiky".

Tento obraz dobre poukazuje na to,
že sa radi nechávame „variť" negatívnymi vplyvmi
dnešnej doby bez toho, aby sme si to všimli.

Doba, keď žil Titus Zeman, vytvárala v mnohých pochybnosti, nejasnosť a nevedeli ako majú reagovať na nástup komunistov. Don Titusovi sa podarilo v jeho dobe odlíšiť dobro od zla. Najmä sa postavil proti potláčaniu viery/kresťanstva, ktoré komunisti robili.

Dnes je doba ešte komplikovanejšia, s množstvom rozličných názorov. Mohli by sme povedať, že dnes je všetko relatívne.

Titus vedel spoznať, kto je nepriateľ a o čo mu ide. Stál na strane pravdy a dobra. Aj dnes je viera vytláčaná z verejného života, ale deje sa to oveľa skrytejšou formou. Náš problém je, že si to nemusíme všimnúť a uvedomiť, ako nás chce nepriateľ zlákať a „uvariť".

V ČOM NÁM TEDA MÔŽE BYŤ TITUS ZEMAN PRÍKLADOM?

Počas nasledujúcich piatich stretiek sa pokúsime pochopiť kontext života a rozhodnutí Titusa Zemana a vyzdvihnúť základné posolstvá pre dnešnú dobu.

POZNÁMKA

– chceme predstaviť Titusa Zemana nie ako osamelého hrdinu, ale ako súčasť „strapca" spoločenstva Cirkvi, vo vzťahoch so súčasníkmi

– jednotlivé návrhy možno rozpracovať v prípade potreby aj na dlhší časový úsek, viac stretiek, alebo vyučovacích hodín

– posielajte nám, prosím, priebežne spätnú väzbu a námety na zlepšenia na mailovú adresu info@tituszeman.sk

STRUČNÝ ŽIVOTOPIS BL. TITUSA ZEMANA

31.8.1950
prvý raz ilegálne odviedol klerikov do Turína

23.10.1950
druhý raz ilegálne odviedol klerikov, bohoslovcov a kňazov do Turína

9.4.1951
pokus o ilegálny prechod cez hranicu nevyšiel, zatkli ho, vypočúvali, mučili, väznili

22.2.1952
bol odsúdený v Bratislave na 25 rokov ťažkého väzenia (Ilava, Mírov, Jáchymov, Leopoldov a Valdice)

10.3.1964
podmienečne prepustený na slobodu

1968
dostal súhlas verejne vykonávať kňazskú službu

8.1.1969
zomrel v Bratislave

11.1.1969
bol pochovaný v Bratislave – Vajnoroch

Titus Zeman sa narodil 4. januára 1915. Bol najstarší z desiatich detí.

Nikomu sa nepodarilo odradiť ho od myšlienky na **reholné povolanie**. Na požiadanie rodičov, pretože boli chudobní, ho don Bokor odrádzal, že je ešte malý a v kláštore saleziánov bude bez mamičky a nebude môcť plakať, keď mu bude za ňou smutno.

Od malého Titusa dostal odpoveď: *„Prečo hovoríte, že tu nebudem mať mamičku? Áno, svoju pozemskú mamu tu nebudem mať, ale bude tu so mnou Panna Mária Pomocnica, ktorej som sľúbil, že keď vyzdraviem, prídem za ňou. Tá ma bude opatrovať a ochraňovať. Ja sa nerozplačem, lebo tu budem mať svoju nebeskú mamičku."*

Vtedy don Bokor kapituloval a povedal: *„ S tým chlapcom sa nedá rozprávať. Nedá sa odhovoriť, ten chlapec je povolaný! Je to Božia vôľa, proti ktorej nemá zmysel bojovať!"*

Teológiu začal študovať v roku 1937 v Ríme na Gregoriánskej univerzite. V štúdiu pokračoval v Chieri pri Turíne v Inštitúte teológie. Počas školského roku a prázdnin pomáhal ako asistent v oratóriu.

Titusova túžba byť kňazom sa naplnila v Turíne 23. júna 1940. Primície mal v rodných Vajnoroch 4. augusta 1940.
Začal pôsobiť v saleziánskom oratóriu v Bratislave na Miletičovej ulici.

Inšpektor saleziánov **don Jozef Bokor** ho presvedčil, aby išiel študovať na Prírodovedeckú fakultu chémiu a prírodopis, aby mohol tieto predmety učiť na biskupskom gymnázium v Trnave.

Na Titusa Zemana veľmi doľahli udalosti barbarskej noci z 13. na 14. apríla 1950. Vtedy bol na fare v **Šenkviciach**.

Trápilo ho pomyslenie, čo je so spolubratmi a rozmýšľal, ako by im pomohol. Začal sa zaoberať myšlienkou ilegálne odviesť mladých spolubratov a bohoslovcov do Turína. Navštívil **dona Františka Revesa** na fare v Brodskom a povedal mu, čo zamýšľa. Spolu sa išli pozrieť až k rieke Morave na miesta, kde začínalo hraničné pásmo a kde by mohli byť brody. Keďže nemali nijaké skúsenosti z ilegálnych prechodov hraníc, dohodli sa, že budú hľadať prevádzačov.

V lete 2. júla 1950 navštívil dona Titusa v Šenkviciach **don Ernest Macák** (2 a pol mesiaca od barbarskej noci!) a navrhol mu, aby odvádzal nedoštudovaných bohoslovcov a mladých spolubratov do zahraničia. Keď mu povedal, že ho napojí na jedného prevádzača, don Titus hneď súhlasil. Spolu odcestovali do Borského Svätého Mikuláša, kde dohodli stretnutie dona Titusa s prevádzačom **Jozefom Mackom**.

Z Talianska sa don Titus vrátil do saleziánskeho ústavu v Linzi a zistil, že Jozefa Maceka a Františka Totku zaistila rakúska polícia.

Dona Titusa neopúšťala myšlienka previesť ďalšiu skupinu do Talianska. Keď ani v marci 1951 nebol Jozef Macek ešte na slobode, dohodli sa s Františkom Totkom, že ďalšiu výpravu zorganizujú **sami**. František Totka nebol taký skúsený prevádzač ako Jozef Macek, navyše bol neplavec.

Dňa 7. apríla 1951 sa v Šaštíne zišli. V noci bola búrka a terén, ktorým išli, bol rozbahnený. Starší kňazi nevládali sťaženým terénom postupovať potrebným tempom a zaostali. K rieke Morave prišli 9. apríla s viac ako trojhodinovým meškaním a zistili, že je stále rozvodnená. Navyše v skupine chýbali štyria alebo piati utekajúci.

V celej skupine **vznikol chaos napriek ubezpečeniam** dona Titusa, že uvažovaný spôsob prechodu cez rieku je bezpečný. Niektorí kňazi, najmä neplavci, to fyzicky a psychicky nezvládli.

Báli sa. Bolo už nadránom a nebola záruka, že sa všetci preplavia na druhú stranu za tmy. Don Titus nástojil: *„Za každú cenu sa treba pokúsiť prejsť, aj keď to niekto z nás odnesie prechladnutím alebo zápalom pľúc."*

Nakoniec sa **rozhodli, že sa vrátia.** Skupina sa postupne rozpadla. Po rozchode ich spozorovali pohraničníci a postupne za pomoci armády a polície chytili 16 z 22 členov skupiny.

„Keď ma chytili, nastala pre mňa Krížová cesta. Najťažšie chvíle po fyzickej a psychickej stránke som prežíval vo vyšetrovacej väzbe. Trvala v podstate dva roky. Pod oknom cely som mal popravisko. Denne ta privádzali ľudí. Počúval som strašné až neľudské výkriky a náreky – ešte aj tam ich mučili. Žil som v neustálom strachu, že v ktoromkoľvek okamihu sa otvoria dvere na mojej cele a vyvedú ma na popravisko. Pozri na mňa, aj z toho som takto ošedivel.

Keď sa mám v mysli vrátiť k nepredstaviteľnému mučeniu pri vyšetrovaní, poviem ti úprimne, že sa ma zmocňuje strašná hrôza. Používali neľudské metódy bitia a trýznenia najvyššieho stupňa. Opakovane napríklad pri vypočúvaní prinášali vedro plné výkalov zo žumpy, ponorili mi doň hlavu a držali, kým som sa začal dusiť. Obrovské kopance do celého tela, silné údery s nejakým predmetom, zauchá. Po jednom takomto údere som ohluchol."

Obžaloba sa opierala o vymyslené udalosti vo vynútených priznaniach obžalovaných z vyšetrovacej väzby, pričom prokurátor sústavne útočil na Vatikán, Cirkev a veriacich. Don Titus bol v obžalobe opísaný ako zarytý nepriateľ štátu, špión v službách Vatikánskej spravodajskej služby a CIC, ako vlastizradca, ktorý ilegálne odvádzal z republiky ďalších nepriateľov štátu. Prokurátor žiadal pre dona Titusa absolútny trest – trest smrti.

Obhajoba dona Titusa:

„Vo svojom svedomí sa necítim vinný. Všetko, čo sa mi kladie za vinu, robil som z lásky k Cirkvi a osobitne z lásky k Saleziánskej spoločnosti, ktorej ďakujem za všetko, čím som.

Cítil som povinnosť prevádzať "na západ" kňazov, ktorým tu bolo znemožnené kňazské pôsobenie. Za zvláštne poslanie som pokladal pomáhať saleziánskym bohoslovcom a mladým spolubratom odísť študovať do Turína a dokončiť bohoslovecké štúdiá, keď tu po zatvorení rehoľných domov sa nemohli stať kňazmi, čo bolo ich vrúcnou túžbou. Svedomie mi nič nevyčíta. Som spokojný."

Ráno 22. februára predseda súdneho senátu **Pavol Korbuly** prečítať **rozsudok**:

„V mene republiky sa odsudzujú: Titus Zeman. Súd z príčin jemu známych odhliada od absolútneho trestu a odsudzuje sa na 25 rokov trestu odňatia slobody."

V **posudku** vypracovanom 21. marca 1956 v Jáchymove na dona Titusa sa píše:

„... Jeho postoj k práci bol veľmi dobrý a z tejto stránky bolo na neho spoľahnutie. Pracoval v kolektíve, ktorý sa radil na tunajšom NPT medzi najlepšie. Jeho pracovné výkony boli vždy vysoko nad 100 %!

Jeho postoj k dnešnému ľudovodemokratickému zriadeniu je však úplne záporný a nijako to netají. Uložený trest pokladá za nespravodlivý a neúmerne vysoký. Dennú tlač odoberá a číta, no nečerpá z nej na svoju prevýchovu..."

Po uplynutí polovice trestu požiadal don Titus o podmienečné prepustenie na slobodu. **Takmer po trinástich rokoch väzenia** 10. marca 1964 dona Titusa s podlomeným zdravým podmienečne prepustili na skúšobnú dobu 7 rokov.

Don Titus dostal povolenie slúžiť svätú omšu pri **bočnom oltári v kostole vo Vajnoroch v civilných šatách** bez prítomnosti veriacich. Denne po návrate z práce a v nedeľu pred desiatou išiel do kostola a sám v tichosti slúžil svätú omšu pri oltári Najsvätejšieho Srdca Ježišovho.

Po niekoľkých mesiacoch dostal **súhlas spovedať.** Veľakrát od nedočkavosti ani neraňajkoval a utekal do spovednice, aby nikto nemusel na neho čakať.

„Ja musím čakať na hriešnika a nie hriešnik na mňa."

Neopísateľnú radosť mal, keď začiatkom roku 1968 dostal **súhlas slúžiť svätú omšu verejne a vykonávať kňazskú službu.**

Navečer 7. januára 1969 pocítil don Titus **srdcovú nevoľnosť**, na druhý deň večer 8. januára jeho šľachetné a obetavé srdce dotĺklo.

SLOVNÍK KOMUNIZMU

vysvetlenie slov pre prácu so stretkami o Titusovi Zemanovi

IDEOLÓGIA

Súbor názorov, myšlienok a teórií, ktorými sa zdôvodňuje určité usporiadanie spoločnosti a politické konanie. V časoch dona Titusa prijalo Československo socialistickú ideológiu a snažilo sa ju do človeka vštepovať od narodenia.
Ak s ňou niekto nesúhlasil, bol postihovaný a trestaný.

SOCIALIZMUS

Politická a ekonomická teória, ktorá vyrovnáva rozdiely medzi bohatými a chudobnými tým, že mení pravidlá pre súkromné vlastníctvo. Bohatým berie (napr. cez vyššie dane) a chudobným pridáva. Tieto pravidlá obhajuje ako spravodlivejší spôsob rozdelenia bohatstva.
Z tejto teórie vznikli aj politické hnutia – napr. komunistické.

KOMUNIZMUS

Ideológia založená na myšlienkach K. Marxa, F. Engelsa a V. I. Lenina, ktorá bojovala proti kapitalizmu. Snažili sa poprieť právo na súkromné vlastníctvo a chceli všetkým ľuďom rozdeľovať majetok rovnako. Chceli vytvoriť spoločnosť, v ktorej by neboli rôzne triedy – chudobní a bohatí.

TOTALITA

Spôsob vlády v štáte, kde sa presadzuje len istý druh názorov, myšlienok (ideológie). Ich dodržiavanie sa presadzuje mocou a násilím.

ŠTB (ŠTÁTNA BEZPEČNOSŤ)

Tajná služba Ministerstva vnútra v Československej socialistickej republike.
Jej členovia chodili v civile a volali ich „eštébáci". Mali prepracovanú sieť informátorov, pomocou ktorých boli schopní sledovať správanie všetkých ľudí.

SZM (SOCIALISTICKÝ ZVÄZ MLÁDEŽE)

Organizácia pôsobiaca v Československej socialistickej republike medzi rokmi 1970 až 1989. Bola nástupníckou organizáciou Československého zväzu mládeže, ktorý pôsobil v časoch dona Titusa. Tvorili ju mladí od 15 rokov vyššie.
Jej súčasťou bola aj pionierska organizácia. Jej členovia sa nazývali zväzáci.
Patrila k nej aj Pionierska organizácia pre deti do 15 rokov.

PIONIERI

Komunisti vytvorili mládežnícku organizáciu, v ktorej by sa deti učili ich myšlienkam a pohľadu na svet. Všetky ostatné organizácie zakázali. Ich heslo, ktorým napodobňovali skauting, bolo: „Buď pripravený! Vždy pripravený!"
Byť členom tejto mládežníckej organizácie znamenalo mať väčšiu šancu v kariérnom postupe. Nosili červené šatky a odznaky. Pri vstupe do organizácie sa skladal pioniersky sľub.

PRVOMÁJOVÝ SPRIEVOD

Na prvého mája boli oslavy sviatku práce. Komunisti ich oslavovali organizovaním veľkých sprievodov. Tohto sprievodu sa ľudia museli povinne zúčastniť. Mávali vlajočkami a vykrikovali heslá typu: „So Sovietskym zväzom na večné časy a nikdy inak." Z tribún komunisti prehovárali k sprievodu.

SPARTAKIÁDA

Masové verejné vystúpenie cvičiacich ľudí. Odohrávali sa na Strahovskom štadióne v Prahe.

TUZEX (TUZEMSKÝ EXPORT)

Podnik zahraničného obchodu, ktorý mal v Československej socialistickej republike sieť predajní.Predával sa v nich hlavne zahraničný tovar „zo západu". Na nákup sa používali špeciálne „odberné poukazy Tuzexu, podniku zahraničného obchodu" (ľudovo nazývané bony). Ich oficiálny kurz bol 1:1 k československej korune. K bonom sa však dalo dostať len veľmi ťažko. Väčšina ľudí ich mohla získať iba na čiernom trhu v kurze až 1:5.

CÉČKA

Obľúbená hračka detí v Československej socialistickej republike v 80. rokoch. Najprv sa používali ako súčasti závesov do okien. Boli z plastu v tvare písmena C, veľké asi jeden centimeter, rôznych farieb. Dali sa spájať dokopy a tak sa vytvárali reťaze. Slúžili na hranie alebo ako okrasa. Hralo sa napr. na čiaru alebo o stenu. Hráči hádzali Céčka čo najbližšie k čiare na zemi. Ten, kto hodil najbližšie k čiare, vyhrával všetky vsadené céčka ostatných hráčov.

ZATVORENÍ V DOBE

1.stretko

CIEĽ

– uvedomiť si základné črty doby, v ktorej žil Titus, kontext neslobody, uzavretia v systéme, ktorý nútil ľudí žiť podľa komunistickej ideológie

– uvedomiť si ako sa môže v dnešnej dobe prejavovať neloboda, a to napr. pri strate osobného súkromia, vďaka moderným technologickým výdobytkom

ZO ŽIVOTA TITUSA ZEMANA

Don Titus – salezián kňaz žil v čase, kedy sa dostali v Československu k moci komunisti. Postupne ľudí oberali o základné ľudské slobody. Slobodu pohybu, slova, volieb až po náboženskú slobodu. Zo školských tried zmizli kríže, rehole boli zrušené a každý musel vyznávať ateistickú ideológiu.

Don Titus Zeman sa voči tejto ideológií postavil a tým, že sa zasadzoval za to, aby sa všetky kríže vrátili na svoje miesto, začal mať problémy so štátnou mocou.

Tu je vhodné prečítať text zo sv. Písma, ktorý uvádzame na konci. Text môže byť vytlačený na väčšom papieri a zavesený v miestnosti počas celého stretka.

AKTIVITA 1 – ESCAPE ROOM

Animátori odvedú mladých do temnej miestnosti (mala by mať dvere s kľúčovou dierkou – nie FAB-kou, keby nebola takáto miestnosť k dispozícii, treba okno zatemniť tak, že budú môcť pozerať cez škáru von). Mobily im zoberú. Miestnosť je tmavá a zamknú ich zvonku (pozor, aby nenechali kľúč v zámku). Von vidia len cez kľúčovú dierku (cez štrbinu zatemneného okna). Oproti kľúčovej dierke je nejaká nástenka s nápismi.

MOŽNOSTI NÁPISOV

– *Nesmieš s hocikým komunikovať.*
– *Každý tvoj krok bude sledovaný.*
– *Oči zabodnuté do chrbta.*
– *Dávaj pozor aj na svojich príbuzných.*
– *Drž hubu a krok.*
– *Chceš ísť ešte na vysokú školu?*

Animátori vytvoria atmosféru napätia. Čo s tým? Aké sú možnosti? Musia sa dostať von do istého času.

Niekde v miestnosti je istý kľúč. Animátori im to naznačia cez nástenku – napr. napíšu „hľadajte kľúč“. Pomocou viacerých odkazov v miestnosti (môžu byť aj zašifrované) sa nakoniec dopracujú ku kľúču.

PRÍKLADY ŠIFROVANIA ODKAZOV

– Odkaz napísaný odzadu.
– Odkaz napísaný voskom na bielom tvrdom papieri, ktorý sa zatrie vodovou farbou. Vtedy sa objaví voskový text.
– Odkaz napísaný v morzeovke.
– Môžu v miestnosti objaviť aj mobil s odkazom: zavolajte na niektoré z týchto troch čísiel. Takto získajú ďalšiu indíciu.

Keď sa im podarí otvoriť dvere, čakajú ich tam animátori oblečení ako pionieri. Musia zložiť aj oni pioniersky sľub[1] a dostanú pionierske šatky. Potom im ešte môžu zadať zopár úloh, ktoré navodia atmosféru komunizmu v bývalej Československej socialistickej republike.

– *vystáť radu na mandarínky (po istom čase im dať každému jednu)*
– *nacvičiť spartakiádu (Spartakiáda bolo hromadné verejné telovýchovné vystúpenie.) Hrá pri tom pesnička Poupata od Michala Davida*
– *zahrať sa Céčka – hádzanie Céčok o stenu alebo na čiaru (vyhráva, kto ho má najbližšie), vytváranie reťazí z Céčok*

DISKUSIA 1

– *Ako si sa cítil v uzamknutej miestnosti?*
– *Kto prvý pochopil, že musíte hľadať kľúč?*
– *Ako sa vám podarilo dostať sa von?*
– *Keď ste vyšli von, čo vás čakalo?*
– *Cítil si sa slobodnejšie alebo si musel plniť to, čo ti povedali animátori?*

– *Čo ťa dnes vedie k tomu, že sa uzatváraš?*
– *Sú niektoré veci tejto doby, ktoré ti v živote dávajú tvrdé pravidlá? Napr. ak nie si úspešný, nie si nikto! Ak nespĺňaš kritériá módy, si na nič!*
– *Čo ťa tlačí do ulity, že by si sa najradšej ukryl do myšacej dierky?*
– *Čo ti bráni dýchať?*

PRE ANIMÁTORA 1

Mladých sme dostali do situácie väzenia v tmavej miestnosti. Odtiaľto mohli veci sledovať len cez kľúčovú dierku. Je to obraz situácie kresťana (aj Titusa Zemana) v dobe komunizmu. Človek sa vtedy cítil, akoby za ním zatvorili

[1] **pioniersky sľub:** *„Sľubujem pred svojimi druhmi, že budem pracovať, učiť sa a žiť podľa pionierskych zákonov, aby som bol dobrým občanom svojej milovanej vlasti Československej socialistickej republiky a svojím konaním chránil česť Pionierskej organizácie Socialistického zväzu mládeže."*

dvere. Nemal prístup nikam. Okolo Československa bol len ostnatý drôt. S človekom sa prestal viesť dialóg. Rozhodovalo sa „ o ňom bez neho“. Videl svet len akoby cez kľúčovú dierku. Akýkoľvek pokus o slobodný život končil nakoniec tým, že si sa musel zaradiť do systému ideológie. Plniť to, čo mu niekto druhý povedal. Totalita brala ľuďom slobodu. Nútila ľudí robiť nezmyselné veci, naháňali im strach a obavy o to, čo s nimi bude.

AKTIVITA 2 – PAPARAZZI

Hra je určená pre asi 10 hráčov. Každý hráč by mal mať mobil s fotoaparátom.

Na papieriky sa napíšu mená všetkých hráčov. Jeden papierik obsahuje jedno meno. Potom si postupne losujú papierik s menom. Každý si prečíta meno na papieriku a snaží sa človeka, ktorého meno má na papieriku, s pomocou mobilu odfotiť. Ak sa mu to podarí, príde za tým hráčom, ukáže mu fotku a ten mu musí odovzdať svoj papierik s menom. Tým pádom je hráč bez papierika vyradený z hry.

Hráč, ktorému sa podarilo odfotiť hráča a dostal papierik s menom, hrá ďalej a snaží sa odfotiť ďalšieho hráča.

Hra je plná napätia a stratégie. Hráč sa snaží, aby ho niekto neodfotil a zároveň je to veľká snaha odfotiť hráča, ktorého má na papieriku.

Hra sa môže obmieňať tak, že sa určí len jedna časť tela, ktorá musí byť odfotená. Alebo sa hráčom na chrbát pripnú čísla a tie sa musia odfotiť tak, aby boli na fotke čitateľné.

Aktivitu môže animátor zakončiť tým, že prinesie osobné informácie o členoch stretka (napr. kde bol na výlete, kde bol oslavovať, aké meno má pes/mačka, akému klubu fandí...) (stačí vychádzať z informácií na facebooku alebo google).

DISKUSIA 2

– Čo všetko sa o tebe vie z internetu?
– Kto sleduje tvoj pohyb, tvoje statusy, tvoje vzťahy s ľuďmi? Prečo?
– Necítiš sa byť aj dnes sledovaný tak ako bol Titus Zeman vo svojej dobe?
– Ako vnímaš útoky na svoje súkromie?
– Ako môžu takýto ľudia vplývať na tvoj život?

Potom môže animátor ukázať mladým tieto videá sociálnych experimentov (videá sú v angličtine, animátor môže pomôcť s prekladom):

https://www.youtube.com/watch?v=F7pYHN9iC9I
https://www.youtube.com/watch?v=5P_0s1TYpJU

PRE ANIMÁTORA 2

Dnes v čase slobody môžu mať o človeku také informácie, že sa stáva zraniteľný. Prakticky už súkromie neexistuje.

Pomocou mobilu a sociálnych sietí sa môžu druhí dostať veľmi ľahko k tomu, že vedia, kde si, čo robíš, ako sa cítiš, s akými myšlienkami sympatizuješ, v akých vzťahoch žiješ. Tieto informácie vedia veľmi ľahko využiť na to, aby ťa napr. marketingovo ovplyvňovali. A tak sa zdá, že dnes už nie je nič utajené. Preto by sa každý človek mal správať tak, aby sa v budúcnosti nehanbil za seba.

Aký postoj zaujať k tejto situácii? Najdôležitejšie je byť tým, kým v skutočnosti si. Aj Titus Zeman (hoci o ňom štátna bezpečnosť všeličo vedela) sa v kľúčových situáciách sám seba pýtal: som veriaci alebo sa len na neho hrám?

Treba byť autentický – byť sám sebou. Inak zostaneš masou, ktorá sa dá ľahko manipulovať.

Z PÍSMA

Mt 10, 16-22

„Hľa posielam vás ako ovce medzi vlkov. Buďte teda opatrní ako hady a jednoduchí ako holubice. Chráňte sa ľudí; lebo vás vydajú súdom, budú vás bičovať vo svojich synagógach a pre mňa vás budú vláčiť pred vladárov a kráľov, aby ste vydali svedectvo im aj pohanom. Ale keď vás vydajú, nestarajte sa, ako a čo budete hovoriť, lebo v tú hodinu vám bude dané, čo máte povedať. Veď to už nie vy budete hovoriť; ale Duch vášho Otca bude hovoriť vo vás. Brat vydá na smrť brata a otec dieťa. Deti povstanú proti rodičom a pripravia ich o život. Všetci vás budú nenávidieť pre moje meno. Ale kto vytrvá do konca, bude spasený."

Animátor môže mladým vysvetliť obrazy ovca x vlk, holubica x had. Môže poukázať na to, že viera nie je prísľub pohodového života, ale naopak je to boj o vernosť vo viere.

Boh nie je niekto, kto bude sťahovať informácie o tebe zo sociálnych sietí, ale bude ti šepkať do ucha zo svojho srdca a ty budeš vedieť, čo máš hovoriť alebo aký postoj máš zaujať.

ÚLOHA DO BUDÚCEHO STRETNUTIA

Zmeniť si úvodnú fotku alebo profilovku za fotku Titusa Zemana aspoň na týždeň.

DRUHÁ MIESTNOSŤ: V BLUDISKU S NADHĽADOM

2. stretko

CIEĽ

Uvedomiť si potrebu sprievodcu a stáleho spovedníka, aby sa mladí vedeli zorientovať v osobnom živote.

ZO ŽIVOTA TITUSA ZEMANA

Ernest[1] si je vedomý, že nestačí len prejsť rieku, ale treba sa dostať aj cez sovietsku zónu vtedajšieho povojnového Rakúska. Preto je potrebné nájsť vhodného prevádzača.
Od istého miestneho obyvateľa vo Vysokej, s ktorým sa spriatelil, dostane tip na pašeráka. Počas stretnutia pašerák pôsobí tajomne a má aj vysokú taxu – asi stotisíc korún za jedného emigranta. Ernest však dúfa, že sa to v budúcnosti podarí zjednať...
Asi po troch týždňoch sa Ernest vracia do Hodov a hovorí svojmu strýkovi Antonovi, čo mu víri hlavou. Strýko je tiež salezián, momentálne jeho direktor a najmä duchovný vodca.
Myšlienka útekov za štúdiom sa mu páči a Ernesta v nej povzbudí. O niekoľko dní príde do Hodov provinciál a Ernest mu v osobnom rozhovore predostrie ideu tajných útekov mladých spolubratov. Odpoveď provinciála je rýchla a stručná – nie! Keď to sklamaný Ernest povie svojmu strýkovi, jeho reakcia je prekvapivá: „Nazdávam sa, že provinciálovi sa myšlienka útekov páči, len ti nemôže dať otvorený súhlas.
Ak by sa to dozvedela štátna bezpečnosť, mohlo by to znamenať rýchly koniec celého saleziánskeho diela na Slovensku.“ Ernest je z toho zaskočený: Provinciál síce povedal nie, ale myslel áno?
Slová strýka Antona však sú také presvedčivé, že z nich nadobudne dojem, že aj strýko sa s provinciálom o útekoch rozprával.
Povzbudený svojím strýkom začína organizovať prvú výpravu.

[1] Don Ernest bol prvým saleziánom, ktorý premýšľal nad útekmi spolubratov saleziánov cez hranice až do Talianska, kde mohli doštudovať teológiu a stať sa kňazmi.

Ernest bol dezorientovaný informáciami, ktoré dostal od provinciála, ale ten nemohol otvorene vyjadriť svoj názor, lebo ho chcel chrániť. Ernest je zmätený, ale ide za svojím duchovným sprievodcom, ktorý mu pomôže situácii porozumieť.

Niekedy je veľmi náročné sa zorientovať, lebo život je ako bludisko, preto je potrebné ísť za niekým, kto má nadhľad a chápe súvislosti.

AKTIVITA

V uzavretej miestnosti je nakreslené jednoduché bludisko, ktoré vedie ku kľúču od dverí. Každý člen skupinky má inú rolu a hendikep. Spoločnou úlohou je prekresliť bludisko na svoj papier, nájsť cestu a získať kľúč.

V ponuke sú nasledovné roly (ak je v skupine viac mladých ako je rol, môžu mať rovnakú rolu aj dvaja, alebo môžu vytvoriť viacero paralelných skupiniek):

KRESLIČ

Zakresľuje bludisko tak, ako mu to diktuje našepkávač (jeho hendikep je, že ak je ľavák, tak kreslí bludisko pravou rukou a naopak).
Mal by stáť na vzdialenom mieste, odkiaľ nie je vidno na bludisko.

BEŽEC

Môže sa pohybovať, ale iba na jednej nohe. Nemôže nič zakresľovať.
Nevidí na bludisko, iba odovzdáva informácie od našepkávača.

NAŠEPKÁVAČ

Stojí tak, že jediný z trojice vidí na obrázok bludiska. Zo svojho miesta sa nesmie pohnúť, nič nesmie zakresľovať. Šepká bežcovi informácie na zakreslenie, tak aby ich kreslič nepočul.

Skupinke, ktorej sa podarí správne prekresliť bludisko, odovzdaj kľúč. Skupinka tak môže odomknúť dvere miestnosti a vyjsť von. Tam im môžeš pripraviť (sladkú) odmenu.

DISKUSIA

– Zvládol by som sa dostať von z miestnosti aj sám?

– Kto alebo čo ti pri aktivite najviac pomohlo?

– Na ktoré otázky v mojom živote si neviem sám odpovedať? Kto by mi s nimi mohol pomôcť? Viem slobodne požiadať o pomoc? Ak nie, čo sú hlavné prekážky?

– Mám osobu, ktorá by ma duchovne sprevádzala, s ktorou by som mal odvahu hľadať riešenie najdôležitejších otázok? Ak áno, akú s tým mám skúsenosť?

– Ako inak hľadám odpovede na moje otázky? Siahnem po literatúre? Gúglim? Pýtam sa priateľov na sociálnej sieti? Aké to má výhody a aké nevýhody oproti duchovnému sprievodcovi?

PRE ANIMÁTORA

Pozn.: Nezabudni si robiť fotodokumentáciu jednotlivých stretiek, zbieraj artefakty a na konci prípravy na blahorečenie môžeš spraviť prezentáciu so svojimi osobnými komentármi, aby deti videli cestu, ktorú spoločne prešli. Ak sa nedohodnete inak, ubezpeč všetkých, že fotografie nebudeš bez ich súhlasu zverejňovať mimo stretka. Ak by boli ochotní, budeme radi, keď pošlete nejaké fotky aj nám.

Titus nie je vyňatý zo vzťahov so saleziánmi. Sme stále v komunizme. Hranice Československa boli zatvorené. Mladí saleziáni sa nechceli nechať zadusiť komunistickým režimom a chceli sa stať kňazmi. Potrebovali sa dostať do zahraničia a doštudovať. Don Titus tiež váhal, či má prevádzať mladých spolubratov do Talianska za slobodou. Išiel sa poradiť k duchovnému sprievodcovi.

Rozhodoval sa, hľadal, modlil sa. Chcel plniť Božiu vôľu.

Aj dnes sa potrebujeme dobre rozhodovať. Dnes je svet ako bludisko rôznych ponúk a názorov. Bludisko môže byť symbolom súčasného života.

Z PÍSMA

Sk 9,1-18

Šavol ešte stále dychtil po hrozbách a zabíjaní Pánových učeníkov. Išiel teda k veľkňazovi a vyžiadal si od neho listy pre synagógy v Damasku, aby mohol stúpencov tejto Cesty, mužov i ženy, ak tam dajakých nájde, v putách priviesť do Jeruzalema. Ako šiel a blížil sa k Damasku, zrazu ho zalialo svetlo z neba. Padol na zem a počul hlas, ktorý mu hovoril: „Šavol, Šavol, prečo ma prenasleduješ?“ On povedal: „Kto si, Pane?“ A ten: „Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ. Ale vstaň, choď do mesta a povedia ti, čo máš robiť.“ Muži, čo ho sprevádzali, stáli ako ohromení, lebo hlas počuli, ale nikoho nevideli. Šavol vstal zo zeme, otvoril oči, ale nič nevidel. Vzali ho teda za ruku a zaviedli do Damasku. Tri dni nevidel a nejedol, ani nepil. V Damasku bol istý učeník menom Ananiáš, a Pán ho vo videní oslovil: „Ananiáš!“ On povedal: „Tu som, Pane.“ A Pán jemu: „Vstaň a choď do ulice, ktorá sa volá Rovná, a v Júdovom dome vyhľadaj Šavla prímením Tarzského; práve sa modlí a vidí muža menom Ananiáša, ako vchádza a vkladá naň ruky, aby sa mu vrátil zrak.“ No Ananiáš odpovedal: „Pane, od mnohých som počul o tomto mužovi, koľko zla narobil tvojim svätým v Jeruzaleme. Aj tu má moc od veľkňazov poviazať všetkých, čo vzývajú tvoje meno.“ Ale Pán mu povedal: „Len choď, lebo jeho som si vyvolil za nádobu, aby zaniesol moje meno pohanom aj kráľom i synom Izraela; a ja mu ukážem, koľko musí trpieť pre moje meno.“ Ananiáš teda šiel a vošiel do domu, vložil naň ruky a povedal: „Brat Šavol, poslal ma Pán Ježiš, ktorý sa ti zjavil na ceste, keď si šiel sem, aby si zasa videl a aby ťa naplnil Duch Svätý.“ Hneď mu spadli z očí akoby lupiny a vrátil sa mu zrak. Tu vstal a dal sa pokrstiť.

– Akú úlohu zohral pre Šavla Ananiáš?
– Čo si myslíš, ako prežíval Šavol situáciu, keď slepý dorazil do Damasku a potom stretol Ananiáša?

ÚLOHA DO BUDÚCEHO STRETNUTIA

KAMARÁT NA TELEFÓNE

Povzbuď účastníkov, aby si tento týždeň našli jednu osobu, ktorá ich dobre pozná a ktorej dôverujú. Nech jej položia nasledovné otázky:

– Čo si na mne vážiš?

– Čím som originálny/originálna?

– Ako ma asi vnímajú druhí?

– Kedy si mal/mala zo mňa najväčšiu radosť?

– Aký najväčší pokrok za posledné obdobie si si na mne všimol/všimla?

– V čom sa môžem zlepšiť? Na čom by som mal/mala popracovať?

Potešíme sa, ak nám dáš vedieť o svojej skúsenosti s ponúknutým stretkom a poskytneš nám podnety pre vznik ďalších pastoračných materiálov na adrese info@tituszeman.sk.

Autori: Eva Rušínová FMA, Peter Naňo SDB
z autorského tímu programu Cesty zrenia www.cestyzrenia.sk
Konzultant: Pavol Danko

Editor: Ján Mihálik
Grafická úprava: Miriam Vyšňovská
Jazyková korektúra: Mária Nagyová FMA

Vydané v roku 2017
Saleziáni don Bosca – Slovenská provincia, Miletičova 7, 82108 Bratislava

Toto dielo je licencované pod licenciou
Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.
Text licencie možno nájsť na https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

TRETIA MIESTNOSŤ: ŠACHOVNICA – KTO STOJÍ ZA TEBOU?

3. stretko

CIEĽ

Preskúmať akou významnou môže byť pre muža podpora ženy (a naopak). Predstaviť vzťah dona Titusa Zemana k Panne Márii.

Upozornenie: Na tomto stretku počítame s tým, že budeš mať spolu chlapcov aj dievčatá. Ak máš delené stretko, skús osloviť inú skupinku na okolí a dohodnite si spoločný termín, alebo využi priestor nejakej spoločnej akcie, na ktorej sa dá urobiť aktivita s diskusiou. Ak by sa ti to nepodarilo, uprav si navrhovanú aktivitu a otázky do diskusie tak, aby boli všeobecnejšie o dôležitosti a spôsoboch vzájomnej podpory.

ZO ŽIVOTA TITUSA ZEMANA

Don Titus Zeman mával v detstve časté zdravotné problémy. Keď mal desať rokov **náhle sa uzdravil**. Stalo sa tak na príhovor Panny Márie, ktorú ľudia na Slovensku osobitne uctievajú ako „Sedembolestnú Pannu Máriu“. Teda ako mamu, ktorá v živote dobre poznala, čo znamená trpieť a pre niekoho sa obetovať. V ten deň jej Titus v tajnosti svojho srdca prisľúbil, že *„bude navždy jej synom“*. Rozhodol sa, že sa jej **zasvätí**. Do národnej svätyne v Šaštíne len krátko predtým prišli synovia dona Bosca. Šaštínska bazilika bola zasvätená práve jej. Titus sa vtedy rozhodol stať sa saleziánom kňazom.

Don Titus Zeman vo väzení úzko spájal svoje utrpenia s pomocou Panny Márie. Vytvoril si ruženec, ktorý mal 58 zrniečok. Vyrobil ich z chleba a každé zrnko znázorňovalo jedno vypočúvanie a mučenie.

AKTIVITA

PRÍPRAVA

Na zemi uprostred miestnosti rozlož „šachovnicu" tvorenú papiermi formátu A4 s vytlačenými pesimistickými výrokmi (pozri prílohu). Šachovnica má rozmery 6x6 políčok. Dobré je, ak sú políčka farebne odlíšené tak ako na skutočnej šachovnici (stačí polovicu výrokov vytlačiť na nejaký farebný papier a druhú polovicu na biely papier). Papiere sú otočené výrokmi k zemi, aby ich nebolo hneď vidieť.

Voveď mladých do miestnosti so šachovnicou a **pozvi ich do aktivity** napríklad takto: *„Dostávame sa k ďalším uzamknutým dverám. Dnes sme sa ocitli v miestnosti so šachovnicou pesimizmu. Iba ak sa vám podarí vyhrať boj s vlastnými negatívnymi myšlienkami a prejsť z jednej strany šachovnice na druhú, môžete získať kľúče a dostať sa von."*

Šachovnicou prechádzajú postupne po dvojiciach (chlapec a dievča). Chlapec z dvojice sa postaví na jednu stranu šachovnice, na ktorékoľvek políčko a otočí papier pod sebou. Je na ňom číslo políčka a pesimistická myšlienka, ktorú mu šachovnica „vtláča do hlavy". Podľa čísla políčka mu prečítaš zodpovedajúcu situáciu, v ktorej sa ocitá (pozri zoznam situácií ďalej). On na situáciu odpovedá pesimistickou myšlienkou z políčka, akoby to bola prvá myšlienka, ktorá mu príde na um.

Úlohou dvojice je nájsť na túto myšlienku „protiargument" – nejakú konštruktívnu odpoveď, povzbudenie alebo riešenie, ktoré by chalanovi „sedelo" a vedel by ním túto pesimistickú myšlienku prekonať. Dievča sa z okraja šachovnice snaží poradiť, povzbudiť, navrhovať možnosti: čokoľvek, čo sa jej zdá, že parťákovi môže pomôcť. Fantázii a kreativite sa medze nekladú. Nakoniec sa rozhodnú pre niektorú z možných odpovedí. Ty (animátor) vždy posúď, či tento argument, povzbudenie, riešenie dostatočne vyvrátilo a prekonalo pesimistickú myšlienku vnucovanú šachovnicou.

Napríklad:
Situácia podľa políčka č. 33 je: *„Vybrali ťa do superstar.“*
Pesimistická myšlienka – odpoveď chlapca je: *„To je príliš, to nedám!!!“*
Po zamyslení, podpore a rade od parťáčky sa rozhodujú pre **reakciu**:
„Musím si zohnať učiteľa spevu, lebo s tým mojím škrekľavým hlasom sa nedostanem ani do druhého kola.“

Ak je odpoveď (podľa tvojho posúdenia) úspešná, chlapec pokročí na políčko vpred. Môže sa posúvať len šikmo ako figúrky pri hre dáma, t.j. vyberá si políčko pred sebou vpravo alebo vľavo. Potom dvojica rieši novú situáciu zodpovedajúcu políčku, na ktorom sa chlapec ocitol. Keď prejdú celú šachovnicu na protiľahlú stranu, nastúpi ďalšia dvojica. V ideálnom prípade takto prejdú vo dvojiciach všetci.

Pozn.: Ak je v skupine priveľa mladých a aktivitu by si nestihol prejsť so všetkými, tak môžeš obmedziť počet dvojíc. Tých, na ktorých by už nevyšlo, označ ako pozorovateľov – budú mať možnosť sa zapojiť v diskusii o aktivite, keďže budú vedieť z odstupu porovnať štýly všetkých dvojíc. Inou možnosťou je zvýšiť tlak na hrajúcu dvojicu a dať jej časový limit na prechod šachovnicou, aby sa príliš nezdržovali.

Na záver po úspešnom prechode šachovnicou môžeš celej skupine odovzdať kľúč od miestnosti.

SITUÁCIE PRE PRECHOD ŠACHOVNICOU PESIMIZMU:
(číslo situácie zodpovedá číslu políčka šachovnice s pesimistickou myšlienkou)

1. Nová pani učiteľka matematiky začala počítať príklad iným spôsobom, ako vás to učila predchádzajúca učiteľka.
2. Mama ťa presviedča, že musí počas tohto víkendu robiť jarné upratovanie a ty máš pri tom naozaj veľa učenia.
3. Deti pred školou odhadzujú odpadky na zem a nedajú si povedať.
4. Na telesnej výchove máte robiť kotúľ letmo.
5. Na hodine chémie sa snažíš získať z vody zlato.
6. Pri spovedi ti kňaz poradil, aby si sa ráno a večer pravidelne modlil. Malo by ti to zlepšiť vzťah s Bohom.
7. Kamarát prišiel domov neskoro a navádza ťa, aby si spolu s ním pred jeho rodičmi klamal o tom, kde ste boli.

8. Na stužkovej niekto navrhne, že chlapci budú tancovať Labutie jazero.
9. Rodičia ti navrhli, aby si počas prázdnin spolu so sestrou vymaľoval svoju izbu.
10. Spolusediaci v lavici sa nevie naučiť slovenčinu.
11. Spolužiak navrhol, aby ste počas lyžiarskeho výcviku spravili video a zavesili ho na web.
12. Spolužiak často chýba, lebo chodí na tanečné súťaže. Preto býva zle pripravený do školy.
13. Učiteľka angličtiny zadala úlohu, v ktorej má skupina spolužiakov názorne vysvetliť ostatným prítomný priebehový čas.
14. Učiteľka gitary ti navrhuje, aby si vystúpil počas blížiaceho sa výročného koncertu.
15. Na záchodoch v škole chýba zase toaletný papier.
16. Doma ťa mama upozornila, aby si zjemnil slovník.
17. Chcete si ako trieda vyrobiť svoje tričko. Návrh sa náhle zmenil.
18. V krajskej knižnici organizujú besedu o Kukučínovi. Mal by si tam ísť, pretože literatúra ti veľmi nejde.
19. Tvoj pes neustále žerie odpadky a potom ho bolí brucho.
20. Tvoj bicykel dostal znova defekt a budeš ho musieť opraviť.
21. Zomrel ti tvoj dobrý kamarát a jeho mama ťa poprosila, aby si na jeho pohrebe povedal smútočnú reč.
22. Po niekoľkých rokoch si konečne dostal z angličtiny jednotku.
23. Ako rodina sa ocitnete v ťažkej finančnej situácií a rodičia navrhnú, že sa budete za to modliť.
24. Tréner na futbale chce, aby ste trénovali o jeden deň viac.
25. Chcel by si si raz zahrať na pódiu spolu so slávnou skupinou.
26. Triedna učiteľka si všimla, že chodíš do školy unavený a začala to riešiť.
27. Celá trieda ťa žiada, aby si spolupracoval na programe pri príležitosti výročia založenia školy.
28. Kamarát ťa pozval k nemu domov a je to dosť nuda.
29. Kamarát z hokeja sa akosi príliš intenzívne pripravuje na turnaj a očakáva to aj od teba.
30. Suseda ťa videla fajčiť a povedala to tvojej mame.
31. Mali by ste ako trieda spraviť v škole nástenku k Veľkej noci.
32. Priatelia ťa pozvali na hrebeňovku Nízkych Tatier.
33. Vybrali ťa do superstar.

34. Mal by si povedať spolužiačke, že sa nevhodne oblieka.
35. Už dlhšie sa trápiš s problémom a nechceš o tom hovoriť.
36. Pokúšal si sa presvedčiť rodičov, že to dievča je pre teba životne dôležité. Nepochopili to...

DISKUSIA

– Ako ste sa pri hre cítili?

– Aké bolo pre chlapcov prijímať pomoc od dievčat? V čom to bolo fajn? Čo vám vadilo? Prečo?

– Aké bolo pre dievčatá pomáhať chlapcom? V čom to bolo fajn? Čo vám vadilo? Prečo?

Ak boli v skupine nejakí pozorovatelia, na ktorých už nevyšiel prechod šachovnicou, môžeš sa ich opýtať nasledovné otázky:

– Ako dvojice komunikovali? Ako si dávali podporu? Čo fungovalo? Čo nefungovalo?

– Všimli ste si nejaké zaujímavé rozdiely medzi dvojicami?

– Čo ma vie povzbudiť, pomôcť mi od kamarátov/kamarátok opačného pohlavia?

– Koho viem ja povzbudiť, dobiť správnou energiou? Ako?

– Kto povzbudzoval dona Titusa v jeho živote? Čo mu dodávalo energiu, odvahu a nádej ísť ďalej? Aké miesto v jeho živote mala Panna Mária? Akú rolu v živote kňaza môžu podľa teba zohrávať ženy?

PRE ANIMÁTORA

To, že dievča vie citovo „dobíjať“ chlapca je prítomné aj v dnešnej kultúre. Dievčatá sa snažia uspokojiť potreby chlapcov, ale často to robia za cenu straty vlastnej hodnoty, dôstojnosti, cestou podriadenia sa prvoplánovým očakávaniam alebo stereotypom chlapcov. A tak už nedobíjajú chlapcov cestou hrdinstva, ale plytkým uspokojovaním potrieb. Takto dievčatá nie sú pre chlapcov „dámami“, ktoré partnersky stoja po ich boku v dobrom i zlom, ale „kamarátkami s výhodami“ (len niekedy, len ako sa im to hodí, len nezáväzne). Mladí sa snažia stále citovo nabiť, ale sú z toho viac dobití ako naplnení.

Preto je dnes potrebné hľadať nové cesty vzájomnej podpory medzi chlapcami a dievčatami. Tu si môžu byť navzájom viac ako nejaký „redbull“.

Don Titus nie je „sólo jazdec“, osamelý hrdina – dôležitú úlohu v jeho živote (ako u každého zrelého muža) zohráva ženský rozmer. Osobitne sa to prejavovalo v jeho vzťahu s Pannou Máriou. Už len myšlienka na ňu mu dodávala silu.

Titus musel zápasiť so svojou rodinou, aby mohol ísť cestou povolania. Išiel za ním napriek tomu, že jeho mama nad tým krútila hlavou. Orientoval sa k istote, ktorú mu dávala Panna Mária a jej sa naplno zveril. Odovzdal jej srdce. Titus síce bude neskôr mučený, vypočúvaný, ale hoci bude doráňaný na tele, srdce bude mať v bezpečí.

PRÍBEH

Sen Janka Bosca z deviatich rokov, v ktorom sa mu zjavil Pán Ježiš a Panna Mária.

V tom čase som mal sen. Vryl sa mi hlboko do pamäti na celý život.
Snívalo sa mi, že som blízko domu na širokom dvore. Zabávalo sa tu mnoho chlapcov. Daktorí sa smiali, iní sa hrali a mnohí aj kliali. Keď som počul toto rúhanie, vrhol som sa na nich. Chcel som ich umlčať slovami i päsťami.

Tu sa zjavil vznešený muž v dôstojnom oblečení. Celý bol zahalený do bieleho plášťa. Tvár mu tak žiarila, že sa nedalo do nej ani pozrieť. Oslovil ma menom a rozkázal mi, aby som sa postavil na čelo týchto chlapcov. A dodal: „Musíš si ich za priateľov získať dobrotou a láskou, a nie bitkou. Daj sa s nimi do reči a vysvetli im, že hriech je najväčšie zlo a priateľstvo s Bohom že je vzácne dobro."

Zmätený a prestrašený som sa vyhováral, že som len úbohý chlapec bez vedomostí a takým uličníkom nie som schopný hovoriť o náboženstve.

V tej chvíli sa chlapci prestali ruvať, vykrikovať a preklínať a všetci obstúpili hovoriaceho. Ani som nevedel, čo hovorím, keď som sa ho spýtal: „Kto ste, že žiadate odo mňa také nemožné veci?"

„Práve preto," odpovedal „že sa ti to zdá také nemožné, musíš to urobiť možným tým, že poslúchneš a nadobudneš si vedomosti."

„Ako si možno nadobudnúť vedomosti?"

„Dám ti učiteľku. Pod jej vedením sa staneš múdrym, lebo bez nej je i tak každá múdrosť iba nevedomosťou."

„Ale ktože ste?"

„Som Synom tej, ktorú ťa tvoja matka naučila pozdravovať trikrát denne."

„Moja matka mi vždy hovorieva, aby som sa bez jej dovolenia nestýkal s neznámymi. Povedzte mi teda, ako sa voláte."

„Na to sa spýtaj mojej matky."

V tej chvíli som zbadal vedľa neho vznešenú pani, odetú žiarivým plášťom ako by bol samá jagavá hviezda. Keď videla, že môj zmätok rastie, zakývala mi, aby som sa priblížil, chytila ma dobrotivo za ruku a povedala mi: „Pozri sa." Obzrel som sa a videl som, že všetci tí chlapci zrazu zmizli. Miesto nich tu bolo mnoho kozliat, psov, mačiek, medveďov a iných zvierat.

Vznešená pani mi povedala: „Toto je tvoje pole, tu budeš pracovať. Buď pokorný, statočný a silný a čo vidíš, že sa teraz deje s týmito zvieratami, musíš urobiť s mojimi synmi." Obzrel som sa znova a miesto tých divých zvierat sa tu objavili krotké baránky, ktoré pobehovali a poskakovali okolo tohto muža a panej a radostne bľačali na ich počesť.

Pustil som sa – stále vo sne – do plaču a povedal som tej panej, že z toho nič nechápem. Položila mi ruku na hlavu a povedala: „Časom všetko pochopíš." Len čo to vyriekla, prebudil ma akýsi hrmot a všetko zmizlo.

Bol som ohromený. Zdalo sa mi, že ruky dotlčené od úderov, ktoré som rozdával na všetky strany, ma bolia, a že tvár mi horí od zaúch, ktoré som dostal.[1]

Z PÍSMA

Gn 2, 18.21-23

Nie je dobre človeku samotnému. Sme stvorení preto, aby sme tvorili pár. Žena vie byť veľkou pomocou pre chlapca.

Potom Pán, Boh, povedal: „Nie je dobre byť človeku samému. Urobím mu pomoc, ktorá mu bude podobná." Tu Pán, Boh, dopustil na Adama tvrdý spánok a keď zaspal, vybral mu jedno rebro a jeho miesto zaplnil mäsom. A z rebra, ktoré vybral Adamovi, utvoril Pán, Boh, ženu a priviedol ju k Adamovi. Vtedy Adam povedal: „Toto je teraz kosť z mojich kostí a mäso z môjho mäsa; preto sa bude volať mužena, lebo je vzatá z muža."

[1] Spomienky Jána Bosca, Ján Bosco, Vydavateľstvo Don Bosco 2005, s. 15-16

Lk 21,3-4

Chudobná vdova – žena, ktorá dala všetko, čo mala.

A Ježiš povedal: „Veru, hovorím vám: Táto chudobná vdova vhodila viac ako všetci ostatní. Lebo títo všetci dávali dary zo svojho nadbytku ale ona pri svojej chudobe dala všetko, čo mala, cele svoje živobytie."

ÚLOHA DO BUDÚCEHO STRETNUTIA

Skús sa počas týždňa v náročných situáciách pomodliť Zdravas Mária. Môže sa to stať momentom „dobíjania". Je to ako telefonát k Panne Márii. Je to vnútorný postoj, ktorý vyjadruje: spolieham sa na teba a dôverujem ti.

Láska ma vie „nabiť", ale úžasnejšie je, keď ja viem „nabiť" niekoho druhého. Daruj niekomu svoju prítomnosť bez mobilu. Daj niekomu najavo, čo pre teba znamená, daj niekomu svoj čas. Urob mu prekvapenie. Vyjadri niekomu podporu.

Potešíme sa, ak nám dáš vedieť o svojej skúsenosti s ponúknutým stretkom a poskytneš nám podnety pre vznik ďalších pastoračných materiálov na adrese info@tituszeman.sk.

Autori: Eva Rušínová FMA, Peter Naňo SDB
z autorského tímu programu Cesty zrenia www.cestyzrenia.sk
Konzultant: Pavol Danko

Editor: Ján Mihálik
Grafická úprava: Miriam Vyšňovská
Jazyková korektúra: Mária Nagyová FMA

Vydané v roku 2017
Saleziáni don Bosca – Slovenská provincia, Miletičova 7, 82108 Bratislava

Toto dielo je licencované pod licenciou
Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.
Text licencie možno nájsť na https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

1

Nikdy sme to takto nerobili!!!

2

Toto
naozaj nejde!!!

3

Už sme vyskúšali všetky možnosti!!!

4

Pre mňa
je to fyzicky
nemožné!!!

5

Ak by to bolo možné, urobili by to už iní!!!

6

To všetko
je len teória,
čistá ilúzia!!!

7

Z toho kuká problém!!!

8

Staré!!!

9

Budeme mať dosť príležitostí urobiť to aj neskôr!!!

10

Nerozumiem,
čo na tom môže
nevedieť!!!

11

Návrhov,
ako je tento,
je nekonečne
veľa!!!

12

Je jasné,
že mu to takto
nemôže ísť!!!

13

Nepotrhám sa, týmto sa bude zaoberať nejaká iná skupinka!!!

14

Je lepšie vyčkať na lepší okamih!!!

15

To sa nás netýka!!!

16

Drží sa príliš svojich staromódnych názorov!!!

17

Ale
dohodlo sa
ináč!!!

18 Bude to veľmi pekné, ale neprinesie to žiadne praktické výsledky!!!

19

Nedá sa
nič robiť!!!

20

Táto vec neprináša nič iba prácu a starosti!!!

21

Vyrobí
mi to veľa
problémov!!!

22

Stačilo,
odtiaľto sa
už nedá nikam
posunúť!!!

Ako vždy,
strácame čas!!!

24 Aká hlúposť, akoby sme to mali byť my, čo zmenia svet!!!

25

To sú vzdušné zámky!!!

26

Tára somariny!!!

27

S ľuďmi,
ako ste vy,
sa nemôže nič
dobré urobiť!!!

28

Zdá sa,
akoby sme boli
na pohrebe!!!

29

Nechaj nás
žiť si po svojom,
starec!!!

30

Každý
nech sa stará
iba o svoje
veci!!!

31

Chýba nám entuziazmus a kreativita, nič z toho nebude!!!

32

Neoplatí sa, idem od toho preč!!!

33

To je príliš,
to nedám!!!

34

Radšej nestrkám nos do cudzích vecí!!!

35

Nie je tu
nikto, kto by to
pochopil!!!

36

Odteraz sú
mi ukradnutí!!!

ŠTVRTÁ MIESTNOSŤ: ŠTRKÁČ – NA HRANICI

4. stretko

Človek môže mnohé stratiť
a pritom môže všetko mať.
Peter Strauss

CIEĽ

Poukázať mladým na potrebu angažovať sa za dobro v dnešnej spoločnosti, hoci to znamená vystaviť sa riziku.

ZO ŽIVOTA TITUSA ZEMANA

Titus Zeman bol spolu s mnohými ďalšími v apríli 1951 dolapený. Funkčné obvinenia boli: špionáž a vlastizrada. Prokurátor pre neho žiadal trest smrti. Ale Titusova povesť, a vôľa režimu „nevytvárať mučeníkov", priniesli zmenu trestu na 25 rokov tvrdého väzenia bezpodmienečne so stratou občianskych práv. Trinásť rokov Titus znášal väzenie, ťažko mučený, zosmiešňovaný, ponižovaný; potom bol asi päť rokov podmienečne prepustený na slobodu, stále trápený, sledovaný a nakoniec sa s ním jednalo ako s pokusným králikom. Bratislava, Leopoldov, Ilava, Mírov, Valdice a Jáchymov so svojou strašnou „Vežou smrti", kde bol určený na manuálne drvenie rádioaktívneho uránu, to boli miesta kalvárie Titusa Zemana. Jeho osud sa prelína so svedectvami viery mnohých iných: blahoslavená sestra Zdenka Schelingová, Boží služobník Michal Buzalka, Ján Chryzostom Korec – neskôr kardinál, don Alfonz Paulen, don Ernest Macák (zomrel v r. 2016 sprevádzaný chýrom svätosti). Titus nebojoval viac ako oni: ale s nimi a spolu s nimi, špecifickým spôsobom, ktorý sa od neho žiadal.

AKTIVITA

Zhrň predchádzajúce miestnosti: *Z uzatvorenej miestnosti cez bludisko a šachovnicu sme sa ocitli na hranici, na prahu. Ideme do neistoty a rizika. Akoby sme sa ocitli na hrane. Čaká nás mučenie... Musíme prejsť cez poslednú miestnosť, ktorá je najťažšia. Miestnosť sa volá Štrkáč.*

Vysvetli mladým, že sa dostali na hranicu. Voveď ich do miestnosti, v ktorej pripravíš veľa zakrytých nádob/vedier s rôznymi vecami. Mladí nevedia a nevidia, čo v nich je. Musia postupne strkať do nich ruku a hľadať odkaz s úlohami, ktoré musia potom splniť. Pri pátraní po odkaze sa striedajú – ten istý človek nesmie naraz preskúmať viac nádob za sebou. Odkaz by mal byť uložený v niečom nepremokavom, napr. vo vajíčku z kinder vajca, v niektorej z nádob. Ak nemá niekto odvahu, musí ho alebo ju vystriedať niekto druhý.

Počas hry je vhodné, aby hrala hrôzostrašná hudba. Môžeš hru dramatizovať slovami: *„Ste nuly.“ „Nikto vám nepomôže.“* (Toto je len navodenie atmosféry, nie na ponižovanie alebo znechucovanie mladých!)

NÁVRHY, ČO DAŤ DO NÁDOB/VEDIER:

kamene, blato, krvavočervená tekutina, živá myška, slimáky, horčica s vodou, tráva, prasačie uši, sirup, prázdna nádoba s veľkým nápisom: „Životu nebezpečné, nestrkať ruku!!!", pod tým latinský nápis: „Crotalus", vedro plné konfiet, ktoré v istej chvíli vybuchnú (na youtube je viacero návodov na výrobu), želatína, slizká ryba,...

Fantázii sa medze nekladú – môžeš vymyslieť ďalšie nepríjemné veci. (Samozrejme so zmyslom pre mieru. ;))

NÁVRHY ÚLOH, KTORÉ MUSIA SPLNIŤ:

Citlivo vytkni svojmu vedúcemu nejakú chybu.
Vyjdi von na ulicu a spýtaj sa ľudí, či veria v Ježiša Krista.
Vyjdi von a začni upratovať smeti okolo smetných košov (najlepšie pred ľuďmi).

Choď dať ľuďom na ulici podpísať petíciu za prijatie kvót na prerozdelenie migrantov v rámci štátov Európskej únie.
Napíš ospravedlňujúcu SMS alebo list niekomu, s kým si v poslednej dobe v konflikte.
Premysli si akú činnosť nerád robíš doma a zavolaj rodičom, že to dnes chceš urobiť a nemusia to robiť oni.
Daj vedieť triednej učiteľke/ovi, že chceš spraviť v triede nástenku o Titusovi Zemanovi.
môžeš doplniť ďalšie úlohy podľa situácie a podmienok.

Na konci za splnené úlohy mladí získajú kľúč od skrinky. V skrinke objavia indície pre posledné stretko. Budú to obálky pre každého účastníka stretka. Každý by si mal vo svojej obálke nájsť pozvánku s textom, napr.: *„Prines nejaký darček pre ... (meno nejakého iného stretkára). Stretneme sa na ... (miesto) o ... (čas). Príď pekne oblečený/á. Tvoj animátor.“*

Uveď miesto a čas posledného stretka v rámci prípravy na blahorečenie dona Titusa Zemana. Ak sa bude ďalšie stretko o Titusovi robiť až po prázdninách, živ túto tému aj počas letných prázdnin (pripomínaj, SMS-kuj, mailuj).

DISKUSIA

Aké bolo strkať ruky do nádob/vedier? Čoho si sa najviac obával/a?

Čo bolo najviac nepríjemné? A čo naopak bolo ľahšie ako si čakal/a?

Ako sa ti darilo plniť úlohy?

Kedy si v živote už zariskoval/a? Vyšlo to? Aké boli následky?

Čo don Titus riskoval? Ako to dopadlo?

PRE ANIMÁTORA

Môj charakter sa rodí vo chvíli, keď sa musím ozvať, keď sa deje nespravodlivosť, keď sa klame, keď sa treba zastať utláčaných, keď sa niekomu ubližuje. Človek nikdy v živote nevie, kedy bude vystavený situácií, v ktorej bude musieť riskovať. Ak však už teraz nič nechcem riskovať a potrebujem „byť stále poistený" (nechcem si zašpiniť ruky), tak nikdy nedosiahnem v živote žiadne hrdinstvo. Mám síce čisté ruky, ale prázdne.

Dnešná doba nás vedie k tomu, že nechceme hasiť to, čo nás nepáli. Ak nás vedie k tomu, aby sme si v živote len užívali, potom sa nám nechce angažovať v konfliktných situáciách. Napriek tomu, že nás mnohí varujú „nestrkaj do toho ruky!", je potrebné začať sa angažovať aj s tým rizikom, že sa popálime.

Aj don Titus strčil ruky do niečoho, čo ho stálo život. Musel ísť do rizika. Nakoniec ho uväznili, odsúdili a po prepustení z dlhoročného väzenia s podlomeným zdravím zomrel. Bol to koniec alebo začiatok?

PRÍBEH

Čo pomohlo Saganovi získať titul majstra sveta v Dohe v roku 2016?

V cyklistických pretekoch je dôležité mať tím, o ktorý sa dá oprieť. Na majstrovstvách sveta v katarskej Dohe v roku 2016 slovenský cyklista Peter Sagan obhájil titul majstra sveta. Popri skvele vybavených početných tímoch iných krajín sa mohol spoľahnúť len na podporu svojich dvoch krajanov – brata Juraja (27) a Michaela Kolára (23). Kolář výnimočne „zapracoval" aj v posledných kilometroch preteku, čím Saganovi dopomohol k víťazstvu. Nemohol by to urobiť, nebyť jedného obetavého technika.

Michael Kolář musel zápasiť v pretekoch nielen s náročnými podmienkami, ale aj s neposlušným kusom papiera, ktorý ho takmer vyradil z hry. Mechanik musel

zasahovať pri oprave prehadzovačky a nebola to najľahšia úloha. Zhruba 100 kilometrov pred cieľom Michael Kolář pribrzdil a pelotón sa mu začal vzďaľovať. Problémom bol papier, ktorý sa mu zamotal do prehadzovačky a bránil mu v plynulej jazde. Kolář požiadal o pomoc neutrálne sprievodné technické vozidlo (t.j. nešlo o mechanika, ktorý by bol súčasťou slovenskej výpravy). Za jazdy sa priblížil z pravej strany k technickému vozidlu. Obetavý technik sa vyklonil cez zadné okno a niekoľko dlhých sekúnd súperil s papierom. V tej rýchlosti to bol priam akrobatický kúsok s nemalým rizikom.

Napokon sa mu však podarilo problém vyriešiť, papier odletel a Kolář pelotón dostihol a napokon v závere MS pomohol krajanovi Petrovi Saganovi k obhajobe titulu. Veľkú zásluhu na tom má teda aj technik zo sprievodného auta. [1]

Z PÍSMA

Mt 16:13-25

Keď potom Ježiš prišiel do okolia Cézarey Filipovej, pýtal sa svojich učeníkov: „Za koho pokladajú ľudia Syna človeka?"
Oni vraveli: „Jedni za Jána Krstiteľa, iní za Eliáša a iní za Jeremiáša alebo za jedného z prorokov." „A za koho ma pokladáte vy?", opýtal sa ich. Odpovedal Šimon Peter: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha."
Ježiš mu povedal: „Blahoslavený si, Šimon, syn Jonášov, lebo ti to nezjavilo telo a krv, ale môj Otec, ktorý je na nebesiach. A ja ti hovorím: Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi." Potom prikázal učeníkom, aby nikomu nehovorili, že on je Mesiáš.
Od tej chvíle začal Ježiš svojim učeníkom vyjavovať, že musí ísť do Jeruzalema a mnoho trpieť od starších, veľkňazov a zákonníkov, že ho zabijú, ale tretieho dňa vstane z mŕtvych.
Peter si ho vzal nabok a začal mu dohovárať: „Nech ti je

[1] Spracované podľa http://www.pluska.sk/sport/ostatne/10/video-moment-ktory-zachranil-sagana-mechanik-kvoli-nemu-riskoval-zivot.html, video situácie https://www.facebook.com/PlusJedenSport/videos/800818066727070/ (citované 30.5.2017)

milostivý Boh, Pane! To sa ti nesmie stať!" On sa obrátil a povedal Petrovi: „Choď mi z cesty, satan! Na pohoršenie si mi, lebo nemáš zmysel pre Božie veci, len pre ľudské!"
Potom Ježiš povedal svojim učeníkom: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma. ***Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho."***

ÚLOHA DO BUDÚCEHO STRETNUTIA

Vlož sa počas nasledujúceho týždňa do niečoho, čo si ešte nikdy nerobil, s čím ešte nemáš žiadnu skúsenosť. Napr. zastaň sa slabšieho, ktorého utláčajú, ozvi sa vtedy, keď sa klame...

Posledné stretko v rámci príprav na blahorečenie Titusa Zemana bude načasované na september. Aby téma v stretku „nevychladla", nájdi spôsob ako ju šikovne počas leta pripomínať.
Sledujte stránku www.tituszeman.sk s novinkami, urobte organizačné prípravy na účasť na blahorečení, pošli mladým SMS alebo mail so spomienkou na niečo, čo ste spoločne prežili počas stretiek o donovi Titusovi, ponúkni im prečítať si jednoduchší dobrodružný životopis dona Titusa pod názvom *Titus, ideš!,* alebo náročnejší podrobný životopis. Ich vydanie očakávame vo vydavateľstve Don Bosco (www.donbosco.sk) v priebehu leta.

Potešíme sa, ak nám dáš vedieť o svojej skúsenosti s ponúknutým stretkom a poskytneš nám podnety pre vznik ďalších pastoračných materiálov na adrese info@tituszeman.sk.

Autori: Eva Rušínová FMA, Peter Naňo SDB
z autorského tímu programu Cesty zrenia www.cestyzrenia.sk
Konzultant: Pavol Danko

Editor: Ján Mihálik
Grafická úprava: Miriam Vyšňovská
Jazyková korektúra: Mária Nagyová FMA

Vydané v roku 2017
Saleziáni don Bosca – Slovenská provincia, Miletičova 7, 82108 Bratislava

Toto dielo je licencované pod licenciou
Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.
Text licencie možno nájsť na https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

PIATA MIESTNOSŤ: SIEŇ SLÁVY
KONIEC ALEBO ZAČIATOK?

5. stretko

„Aj keby som stratil môj život,
nebolo by to márne,
ak by sa aspoň jeden z tých, ktorým som pomohol,
stal kňazom namiesto mňa.“
(Don Titus Zeman, porov. Summarium Documentorum, Doc. 28)

CIEĽ

Urobiť syntézu prežitého (prežili sme dobrodružstvo hľadania kľúčov, orientácie a prechody cez rôzne priestory až k slobode), vychutnať si to a odpichnúť sa do ďalších etáp v živote.
Spoločne osláviť blížiace sa blahorečenie dona Titusa Zemana.

ZO ŽIVOTA TITUSA ZEMANA

Don Titus zorganizoval tri prechody cez hranicu. Spolu s mnohými ďalšími bol v apríli 1951 zatknutý. Prokurátor pre neho žiadal trest smrti. Titusova povesť a vôľa režimu „nevytvárať mučeníkov“, priniesli zmenu trestu na 25 rokov tvrdého väzenia bezpodmienečne so stratou občianskych práv. Trinásť rokov Titus znáša väzenie: ťažko mučený, zosmiešňovaný, ponižovaný.
Jeho osud sa prelína so svedectvami viery mnohých iných: blahoslavená sestra Zdenka Schelingová, Boží služobník Michal Buzalka, Ján Chryzostom Korec – neskôr kardinál, don Alfonz Paulen, don Ernest Macák (zomrel v r. 2016 sprevádzaný

chýrom svätosti). Titus nebojoval viac ako oni ale spolu s nimi špecifickým spôsobom, ktorý sa od neho žiadal. V roku 1964 režim Titusa podmienečne prepustil na slobodu, stále bol však trápený, sledovaný a nakoniec sa s ním jednalo ako s pokusným králikom. Zomrel 8. januára 1969.
V r. 1991 ho v rehabilitačnom procese vyhlásili definitívne za nevinného, zatiaľ čo sa niektorí z jeho prenasledovateľov na konci svojho života obrátili a priblížili k Cirkvi, ba žiadali (niekedy aj verejne) odpustenie zla, ktoré mu urobili.
V r. 2010 sa začal proces blahorečenia a svätorečenia Titusa Zemana.

V pondelok 27. februára 2017 Svätý Otec František schválil dekrét o mučeníctve dona Titusa a umožnil jeho blahorečenie.

AKTIVITA

Niekde vonku priprav sieň slávy. Umiestni tam stupienok víťazov (za prvým miestom umiestni fotku dona Titusa Zemana), malú nástenku s fotkami z jednotlivých miestností, ktorými museli mladí prejsť, stôl s dobrotami a zapálenými sviečkami – jednohubky, zmrzlinové poháre, koláčiky a prípadne trampolínu (ak je to možné).
Účastníkom zaviaž oči a priveď ich na miesto, kde si pripravil Sieň slávy. Hrá vhodná hudba (napr. We are the champions). Mali by zažiť, že sú konečne na slobode – vonku, nie v nejakej uzavretej miestnosti. Po zložení šatiek z očí by mali pocítiť potešenie z toho, čo vidia a že si to užijú. Po jednom preveď každého člena stretka cez stupienok víťazov. Na najvyššom stupienku zlož mu/jej šatku z očí a odovzdaj záložku, na ktorej je obrázok dona Titusa Zemana s myšlienkou: *„Aj keby som stratil môj život, nebolo by to márne, ak by sa aspoň jeden z tých, ktorým som pomohol, stal kňazom namiesto mňa.“* Potom ho/ju usaď ku stolu.

Keď už všetci sedia, prehovor k účastníkom stretka:
Každý z nás prešiel stupienkom víťazov. Toto víťazstvo nás presahuje. Vyšli sme na slobodu z jednotlivých miestností a konečne môžeme spokojne dýchať. Už to, že sme zápasili o to, aby sme sa dostali na slobodu, malo zmysel. Každý športovec, ktorý dosiahne úspech, zvíťazí v nejakej etape, ešte svoju kariéru nekončí. Po zvládnutí jedného víťazstva sa musí pripraviť na ďalšie

šampionáty.
Preto aj my dnes, hoci sme na slobode, mali by sme sa naučiť byť obozretní. Dnešná doba nám môže slobodu veľmi rýchlo vziať. Ani si to nevšimneme a môžeme uviaznuť v závislostiach, rozbiť vzťahy, o ktoré sme sa dlhé roky snažili a budovali ich, stratiť vieru a utopiť sa v pochybnostiach.

Na tomto mieste môžeš pripomenúť príbeh o žabe.
(Viď príbeh o žabe zo spoločného úvodu.)

Nenechajme sa uvariť. Ešte nie sme vo finále. To už má za sebou don Titus Zeman. Treba sa v živote správne rozhodovať. Každá etapa života sa dá časom zhodnotiť. Môžeme sa tešiť z malého víťazstva, ale postupne majú tieto malé víťazstvá viesť k veľkému víťazstvu. Potrebujeme aj naďalej pracovať na sebe a tiež v partii. Bojujeme spolu.
Ak je to vhodné, zvýrazni príklad tým, že každému dáš zopár zelenobielych cukríkov – gumených žabiek.

Potom upriam pozornosť na fotky.
(Ak nemáš fotky, môžeš spraviť makety alebo nákresy miestností, ktorými prešli.)

Na fotkách sú jednotlivé miestnosti, ktorými sme prešli, aby sme sa dostali na slobodu:
– dostali sme sa z escape room, ktorý predstavoval život v totalite
– prešli sme bludiskom, kde sme potrebovali sprievodcu
– zvládli sme šachovú miestnosť, kde sme prekonávali výroky plné pesimizmu
– strkali sme ruku do vecí, ktoré boli nepríjemné a tak sme prešli cez miestnosť Štrkáča
– až sme sa dostali na slobodu.

Nasleduje krátka diskusia o tom, čo prežili. Môžu sa pripomenúť nejaké zážitky, prípadne vtipné situácie.

Diskusiu môžeš zakončiť napríklad takto:
Sme už na vzduchu a nepozeráme cez kľúčovú dierku. Vďaka skúsenosti, ktorou sme prešli, sme vyzreli. Prešli sme ku slobode. Inak by sme si to nevážili. Až keď o slobodu prídeme, až vtedy si ju začíname vážiť. Až po námahe si vážiš odpočinok, po utrpení si vychutnávaš víťazstvo.
Napr. tak ako po písomke, na ktorú si sa učil a dostaneš za ňu dobrú

známku, alebo keď sa po pretekoch, na ktoré si poctivo trénoval, ocitneš na stupni víťazov.
Don Titus sa po utrpení dostal k víťazstvu. Stal sa mučeníkom za duchovné povolania. Teraz každý z vás dostane nový „titul".

Členov stretka rozdeľ do dvoch skupín. Členovia jednej skupiny nech vymyslia mená, „tituly" pre členov druhej skupiny a naopak: tak ako don Titus dostal titul mučeník za duchovné povolania. „Titul" nech vyjadruje pozitívnu črtu, ktorú u člena ostatní vnímali počas jednotlivých stretiek. Postupne každého volaj po mene a zároveň ho/ju ostatní označia príslušným „titulom", ktorý mu/jej vymysleli. Napr. *tvorivá hľadačka, výkonnostný stĺp skupiny, upokojujúci povzbudzovač* a pod. Každému samozrejme zatlieskajú.

Potom nasleduje voľná spontánna zábava, napr. skákanie na trampolíne.

PRE ANIMÁTORA

Titus bol umučený, ale život tých, ktorých zachránil, pokračoval a rozvíjal sa ďalej. Jeho skutok dobra spôsobil celú „lavínu dobra". Počas dvoch rokov prešli na slobodu desiatky ľudí. Ako pokračoval život zachránených utekajúcich nájdete na stránke www.tituszeman.sk[1]. Dá sa povedať, že boli aktívni na všetkých poliach. Vydávali knižky, pôsobili na misiách, starali sa o deti a mladých, vychovávali ďalších kňazov. Hoci donovi Titusovi tretia výprava nevyšla, tí, ktorých zachránil, išli ďalej. Dnes už po nich zbierame ovocie. Viacerí z nich vytvorili „partiu svätých".

[1] http://tituszeman.sk/titus-zeman/koho-zachranil/#more-570

Z PÍSMA

Mt 25:31-46

Až príde Syn človeka vo svojej sláve a s ním všetci anjeli, zasadne na trón svojej slávy. Vtedy sa pred ním zhromaždia všetky národy a on oddelí jedných od druhých, ako pastier oddeľuje ovce od capov. Ovce si postaví sprava a capov zľava. Potom Kráľ povie tým, čo budú po jeho pravici: „Poďte, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta. Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som pocestný a pritúlili ste ma; bol som nahý a priodeli ste ma; bol som chorý a navštívili ste ma; bol som vo väzení a prišli ste ku mne.“ Vtedy mu spravodliví povedia: „Pane, a kedy sme ťa videli hladného a nakŕmili sme ťa, alebo smädného a dali sme ti piť? Kedy sme ťa videli ako pocestného a pritúlili sme ťa, alebo nahého a priodeli sme ťa? Kedy sme ťa videli chorého alebo vo väzení a prišli sme k tebe?“ Kráľ im odpovie: „Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“ Potom povie aj tým, čo budú zľava: „Odíďte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablovi a jeho anjelom! Lebo som bol hladný, a nedali ste mi jesť; bol som smädný, a nedali ste mi piť; bol som pocestný, a nepritúlili ste ma; bol som nahý, a nepriodeli ste ma; bol som chorý a vo väzení, a nenavštívili ste ma.“ Vtedy mu aj oni povedia: „Pane, a kedy sme ťa videli hladného alebo smädného alebo ako pocestného alebo nahého alebo chorého alebo vo väzení a neposlúžili sme ti?“ Vtedy im on odpovie: „Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste neurobili jednému z týchto najmenších, ani mne ste to neurobili.“ A pôjdu títo do večného trápenia, kým spravodliví do večného života.”

Poslednou miestnosťou, ktorou budeme musieť v živote prejsť je Posledný súd. Kľúčom k tomu, aby sme cez ňu prešli je láska – bol som hladný, dali ste mi jesť...

ÚLOHA DO BLAHOREČENIA

Prečítaj si do blahorečenia jednu z knižiek, ktorú napísal don Ernest Macák (Zápisky spoza mreží; Dva roky v katakombách; Diagnóza: Bláznom pre Krista; Prenasledovaní pre Krista; Utečenci pre Krista; Bože, oplatilo sa mi žiť!; Titus, odpusť mi to!), alebo si prečítaj jedno zo svedectiev zo stránky www.tituszeman.sk.[2]

Pozývame ťa na blahorečenie dona Titusa Zemana do Bratislavy 30. septembra 2017.

Všemohúci Bože,
ty si si vyvolil svojho služobníka Titusa Zemana, aby nasledoval charizmu svätého Jána Bosca.
Pod ochranou Panny Márie, Pomocnice kresťanov, sa stal kňazom a vychovávateľom mládeže.
Žil podľa Božích prikázaní a pre svoju priateľskú povahu a ochotu pomôcť bol obľúbený medzi ľuďmi.
Keď nepriatelia Cirkvi siahli na ľudské práva a slobodu vyznania,
kňaz Titus nestratil odvahu a vytrval na strane pravdy.
Pre vernosť svojmu saleziánskemu povolaniu a obetavú službu Cirkvi bol väznený, zosmiešňovaný, ponižovaný a mučený, ale on neohrozene vzdoroval svojim mučiteľom.
Všetko pretrpel z lásky a s láskou.
Prosíme ťa, večný Bože, osláv svojho verného sluhu Titusa, aby sme si ho mohli v Cirkvi verejne uctievať na oltári.
Prosíme ťa za jeho svätorečenie skrze tvojho Syna Ježiša Krista a na príhovor jeho matky Panny Márie, Pomocnice kresťanov.
Amen.

[2] http://tituszeman.sk/titus-zeman/svedectva/

Potešíme sa, ak nám dáš vedieť o svojej skúsenosti s ponúknutým stretkom a poskytneš nám podnety pre vznik ďalších pastoračných materiálov na adrese info@tituszeman.sk.

Autori: Eva Rušínová FMA, Peter Naňo SDB
z autorského tímu programu Cesty zrenia www.cestyzrenia.sk
Konzultant: Pavol Danko

Editor: Ján Mihálik
Grafická úprava: Miriam Vyšňovská
Jazyková korektúra: Mária Nagyová FMA

Vydané v roku 2017
Saleziáni don Bosca – Slovenská provincia, Miletičova 7, 82108 Bratislava

Toto dielo je licencované pod licenciou
Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.
Text licencie možno nájsť na https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

TITUS ZEMAN

MUČENÍK ZA DUCHOVNÉ POVOLANIA

„Aj keby som stratil môj život, nebolo by to márne, ak by sa aspoň jeden z tých, ktorým som pomohol, stal kňazom namiesto mňa.“

